

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci rozhodl samosoudkyní
JUDr. Martinou Radkovou ve věci

žalobkyně: **A. S.**
bytem P. J. 534, X K.
zastoupená obecným zmocněncem Ing. V. S.
bytem P. J. 534, X K.

proti
žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlem Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha 2

o přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 9. 5. 2019, č. j. X, ve věci příspěvku
na živobytí

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalovaný napadeným rozhodnutím zamítl odvolání a potvrdil rozhodnutí Úřadu práce České republiky - krajské pobočky ve Zlíně (dále jen „úřad práce“) ze dne 26. 3. 2019, č. j. X. Úřad práce tímto rozhodnutím žalobkyni nepřiznal **příspěvek na živobytí**. Důvodem bylo, že žalobkyně nedoplnila žádost na výzvu úřadu práce o společně posuzovaných osobách po zjištění úřadu práce při místním šetření, že žalobkyně bydlí se svými rodiči a sestrou ve společné domácnosti v rodinném domě, a ne ve vedlejší zahradní dřevěné chatce, jak tvrdila.
2. **Žalobkyně v žalobě** namítala (prostřednictvím otce jako zmocněnce), že skutkový závěr, že žalobkyně bydlí u rodičů v domě a ne v zahradní chatce, je nesprávný. Žalobkyně nesouhlasila s tím, že v chatce nemá hygienické potřeby apod. a že její pobyt v domě dokazuje to, že při příchodu sociálních pracovníků úřadu práce vařila kávu. Není pravda, že plně invalidní manželka zmocněnce (matka žalobkyně) pozvala sociální pracovníce do

Shodu s prvopisem potvrzuje M. N.

domu. Žalobkyně se léčí od roku 2013 pro úzkostně depresivní poruchu a není schopna se sama o sebe postarat a vykonávat práci. Nyní probíhá řízení o omezení svéprávnosti žalobkyně, která je v insolvenčním řízení a úřad práce ji vyřadil z evidence uchazečů o zaměstnání.

3. **Žalovaný ve vyjádření k žalobě** uvedl, že úřad práce při sociálním šetření v místě uvedeného pobytu žalobkyně zjistil, že zahradní chatka stojící na pozemku, kde rovněž stojí dům rodičů a tito v něm bydlí, zjevně neslouží k účelům trvalého bydlení, jak uvedla žalobkyně v žádosti. Žalobkyně v žádosti uvedla využití prostorů domu rodičů, kam se chodí sprchovat a provádět hygienu, v koupelně rodičů pere oblečení a v době návštěvy sociálních pracovníků úřadu práce si zde vařila kávu. Žalobkyně doložila nájemní smlouvu o pronájmu zahradní chatky, který do té doby užívala bezplatně. Žalobkyně nedoložila doklady o společně posuzovaných osobách.
4. Úřad práce žádost žalobkyně o příspěvek na živobytí zamítl, protože žalobkyně nesplnila i přes písemnou výzvu zákonem uložené povinnosti. Šlo o doklady o dalších společně posuzovaných osobách. Na základě sociálního šetření měl úřad práce za prokázané, že žalobkyně v chatce nebyla a že okruh společně posuzovaných osob tvoří pouze ona sama, ale hospodaří se svými rodiči. Okruh společně posuzovaných osob tak tvoří nejen žalobkyně, ale i její rodiče a sestra.
5. K žalobním bodům žalovaný uvedl, že při sociálním šetření úřadu práce žalobkyně v chatce neměla žádné osobní věci, v době šetření pila kávu v domě svých rodičů, kde také pracovníci úřadu práce uvedla, že v domě svých rodičů provádí osobní hygienu, pere prádlo a užívá další společné prostory domu. Žalovaný a úřad práce měly za prokázané, že žalobkyně hospodaří se svými rodiči.
6. K námitce o úzkostně depresivní poruše, která ztěžuje žalobkyni ucházet se o práci a o řízení o omezení svéprávnosti, žalovaný uvedl, že tyto skutečnosti neměly žádný vliv na nárok na dávku a ani probíhající řízení o omezení svéprávnosti by nárok na dávku neovlivnilo. Stejně tak na přiznání dávky nemá vliv vyřazení žalobkyně z evidence uchazečů o zaměstnání a insolvenční řízení.
7. K námitce, že plně invalidní manželka zmocněnce žalobkyně (matka žalobkyně) nepozvala pracovníce úřadu práce dovnitř do domu, žalovaný uvedl, že ze spisové dokumentace úřadu práce jednoznačně vyplývá, že matka žalobkyně pozvala pracovníce úřadu práce do domu a žalobkyně sdělila, že od domu svých rodičů nemá klíče.
8. **Žalobkyně v replikách** doplnila, že má v chatce oblečení a hygienické potřeby, vařič a topení, vodu si donáší. Žalobkyně k tomu doložila fotografie, které zaslala po kontrole úřadu práce. Žalobkyně podepsala záznam z šetření jen na poslední straně a nebyla poučena o právních důsledcích provedené kontroly. Pracovníci úřadu práce vnikly do domu bez pozvání, žalobkyně matce vařila kávu a úřad práce tuto situaci účelově popsal a zneužil, zmátl žalobkyni, která je bez finančních prostředků. Žalobkyni je 30 let a nemá důvod bydlet s rodiči. Samostatné bydlení a snaha sehnat si práci jí pomohou osamostatnit se, jak to udělala její sestra před dvěma lety.
9. Nabídka úřadu práce žalobkyni, aby se přestěhovala na ubytovnu a přijala práci 50 km od svého bydliště, je neúnosná, zejména poté, co žalobkyně 7 let pracovala. Žalobkyně nemá práci a žije pouze z darů svého otce (3 740 Kč měsíčně), které však žalobkyně musí

odevzdávat insolvenčnímu správci a nemá tak žádné prostředky na živobytí. Vyživovací povinnost rodičů vůči dceři skončila.

10. **Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci přezkoumal** napadené rozhodnutí podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále „s. ř. s.“) v mezích žalobních bodů a při přezkoumání rozhodnutí soud vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalovaného (§ 75 odst. 1 a 2 s. ř. s.).
11. Soud zjistil ve vztahu k souzené věci **ze správního spisu** z žádosti o příspěvek na živobytí, že žalobkyně bydlí v obci K., části obce J. a v ulici P. J. – chata p. č. X. Jako adresu pro doručování žalobkyně uvedla adresu P. J. 534, K. V příloze Informace o užívaném bytu (obývaném prostoru) žalobkyně uvedla výši měsíčního nájemného 1 000 Kč. Dne 30. 1. 2019 prohlásili rodiče - majitelé pozemku a chaty V. S. a T. S., že žalobkyně bezúplatně užívá k bydlení chatu na p. č. X, jejímiž jsou majiteli. V bezplatném užívání je studna a elektrická energie.
12. Při ústním jednání dne 18. 2. 2019 úřad práce žalobkyni sdělil, že za účelem ověření podmínek nároku na dávku bude za jejího souhlasu v místě faktického bydliště provedeno sociální šetření/šetření v místě. Žalobkyně byla poučena o povinnosti uvádět pravdivé a úplné údaje a nic před úřadem práce nezamlčet a dále o tom, že úmyslným uvedením nepravdivých či neúplných údajů se může dopustit přestupku nebo trestného činu. Protokol žalobkyně podepsala.
13. Podle záznamu z šetření v místě ze dne 28. 2. 2019 v chatce byla rozkládací postel, stůl, dvě křesla, televize a varná konvice. Úřad práce uvedl, že „prostory, které klientka uvádí, že užívá k trvalému bydlení, zjevně k těmto účelům neslouží, klientka v chatce neměla hygienické potřeby, osobní doklady, ani přístupová cesta k chatce neodpovídala běžnému, pravidelnému užívání. Dcera užívala společné prostory, uvádí, že se do domu chodí sprchovat a provádět hygienu, v koupelně u rodičů pere oblečení“. Úřad práce posoudil vhodnost a přiměřenost ubytování jako nevhodné. Dále úřad práce uvedl: „V domě u rodičů má také uloženou část svých osobních věcí (boty, doklady, oblečení). V den šetření v místě byla klientka zastižena v domě rodičů při pití kávy“. Žalobkyně protokol podepsala. V protokole je uvedeno: „příznaky šetření v místě: zjištěny pochybnosti“.
14. Týž den zaslal úřadu práce otec žalobkyně elektronickou zprávu, ve které uvedl, že dcera u nich nebydlí, bydlí v chatce na jejich pozemku, nemá klíče od jejich domu a pokud byla dcera v domě, musela být zřejmě na návštěvě matky a dodal, že „dcera bohužel podepsala nějaký papír, o jehož obsahu nemá tušení a není schopna říct, co podepsala. Po dohodě s dcerou ji bude v řízení zastupovat“.
15. Úřad práce vyzval dne 28. 2. 2019 žalobkyni k doplnění matky, otce a sestry mezi ostatní společně posuzované osoby a prohlášení o jejich celkových sociálních a majetkových poměrech a jejich příjmech, to vše s ohledem na to, že podle místního šetření žalobkyně pobývala ve společných prostorech v domě svých rodičů, což potvrdila svým podpisem na záznamu.
16. Žalobkyně prostřednictvím zmocněnce doložila nájemní smlouvu, rozpis nákladů k nájemní smlouvě, opakované tvrzení, že hospodaří a bydlí v chatce a nedatované fotografie chatky s osobními věcmi a hygienickými potřebami.

17. Dne 4. 3. 2019 se dostavila žalobkyně na úřad práce v doprovodu svého otce a uvedla, že si není vědoma obsahu záznamu z místního šetření ze dne 28. 2. 2019, nebyl jí na místě předložen k přečtení, byl částečně nečitelný a není pravda, že by v chatce neměla hygienické potřeby.
18. Žalobkyně dne 5. 3. 2019 písemně úřadu práce sdělila, že hygienické potřeby měla v den šetření ve skřínce a nikdo se jí na ně neptal. Nesprávně je uvedeno, že žalobkyně má ztížený přístup do chaty. Před chatou je překročitelný nízký ohradník bez proudu, který přístupu nijak nebrání. Při šetření žalobkyně seděla před domem a vařila kávu pro nemocnou, plně invalidní matku, přičemž byla nařknuta, že si ji vaří pro sebe. Žalobkyně vykonává osobní hygienu v chatě, kde má vařič, hrnec a vodu a přepírá si tam svoje věci; v krajním případě si nechá věci přeprat za úplatu. Žalobkyni nebyly předloženy všechny strany zápisu a nerozuměla mu. Žalobkyně nemá v domě rodičů žádné osobní věci. Pracovnice úřadu práce vešly do domu rodičů bez pozvání a žalobkyně tam byla na návštěvě.
19. **Úřad práce v rozhodnutí** ze dne 26. 3. 2019 uvedl, že při šetření v místě byly zjištěny pochybnosti. I když předtím žalobkyně písemně úřadu práce sdělila, že bydlí v chatce na zahradě u rodičů a užívá chatku bezúplatně, při místním šetření byla zastížena na zápraží domu rodičů při pití kávy a následně požádala sociální pracovnice o strpení a šla se za dveře domu přezout. Pak žalobkyně vedla sociální pracovnice k dřevěné chatce. Přístupová cesta k chatce neodpovídala každodennímu užívání chatky a ani v chladném počasí nebyla chatka vytopena. To žalobkyně vysvětlila tak, že předcházející noc přespala u přítele. Žalobkyně uvedla, že část oděvů a osobní doklady má uložené v domě rodičů, kam si chodí provádět osobní hygienu a pere, protože v chatce není vodovod. V chatce nebyly hygienické potřeby. Při vstupu do domu se souhlasem žalobkyně bylo zjištěno, že kávu si žalobkyně nevařila v chatce, jak původně uvedla, ale v domě rodičů. Na základě uvedeného dospěly sociální pracovnice a úřad práce k závěru, že žalobkyně v chatce nebydlí. Žalobkyně protokol podepsala a neměla proti jeho obsahu námitky. Poté, v den šetření, doručila žalobkyně úřadu práce do datové schránky plnou moc pro svého otce, který doložil nájemní smlouvu, rozpis nákladů a fotodokumentaci chatky s osobními věcmi žalobkyně, která však neodpovídala stavu chatky v době šetření.
20. **Žalobkyně v odvolání** namítala, že nebyla poučena o právních důsledcích šetření a záznam z šetření žalobkyně podepsala, ale nečetla. Žalobkyně kávu vařila pro nemocnou matku. Žalobkyně má k dispozici pro hygienické účely studnu. Žalobkyně se léčí na psychiatrii.
21. **Žalovaný v rozhodnutí o odvolání** potvrdil skutkové a právní závěry úřadu práce a vysvětlil, že úřad práce žalobkyni příspěvek na živobytí nepřiznal, protože nedoložila na výzvu úřadu práce údaje o dalších posuzovaných osobách, tj. matky, otce a sestry. Tyto osoby bydlí v rodinném domě (u chatky) a sociální pracovnice úřadu práce zjistily při šetření dne 28. 2. 2019, že žalobkyně v chatce nebydlí a bydlí spolu s rodiči a sestrou. Sama žalobkyně uvedla, že se chodí sprchovat a prát si do domu rodičů. Tvrzení žalobkyně, že bydlí v chatce, fotografie zaslané úřadu práce žalobkyni po místním šetření a nájemní smlouvu shledaly správní orgány jako účelové. Rozdílné uvedení parcelního čísla X v obci K. v čestném prohlášení rodičů žalobkyně a parcelního čísla X v obci K. v nájemní smlouvě vzhledem k uvedenému zjištěnému skutkovému stavu nebylo podstatné. Bylo prokázáno, že žalobkyně hospodáří společně s rodiči a sestrou, může využívat jejich majetek. K námitce, že žalobkyně nevěděla, co v záznamu z šetření podepisuje, žalovaný uvedl, že je svéprávná, měla si ho přečíst a pokud jí nebyl čitelný, použil by ho úřad práce i bez jejího Shodu s prvopisem potvrzuje M. N.

podpisu. Argument otce žalobkyně, že žalobkyni je 30 let a nemá důvod bydlet s rodiči, zjištěný skutkový stav nezměnil. Podle principu subsidiarity je každý povinen nejdříve pomoci sám sobě a nemá-li tuto možnost, musí mu pomoci rodina, pak jiná společenství a na posledním místě je stát. To se v daném případě i děje a žalobkyně využívá pomoci osob blízkých. K námitce, že sociální pracovnice vstoupily do domu rodičů neoprávněně a bez souhlasu, žalovaný uvedl, že podle spisu je pozvala maminka žalobkyně jakožto spolumajitelka domu.

22. Soud dospěl k závěru, že žaloba **není** důvodná.
23. Podle § 49 odst. 1 písm. a) zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění účinném od 1. 1. 2019, žadatel o dávku, příjemce i společně posuzované osoby jsou povinni osvědčit skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, na její výši nebo výplatu a na výzvu se osobně dostavit k příslušnému orgánu pomoci v hmotné nouzi, nebrání-li tomu těžko překonatelné překážky, zejména zdravotní stav.
24. Nejvyšší správní soud již v obecné rovině vyslovil, že pokud žadatel či příjemce dávky neosvědčí skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, její výši nebo výplatu na výzvu správního orgánu v zákonné osmidenní nebo delší stanovené lhůtě, porušuje svou povinnost vyplývající obdobně z § 49 odst. 2 písm. b) zákona o pomoci v hmotné nouzi, a vystavuje se tím zároveň následkům předvídaným v § 49 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi, tzn. zamítnutí žádosti, zastavení výplaty dávky či jejímu odnětí (srov. rozsudky ze dne 31. 3. 2010, č. j. 3 Ads 138/2010-43, ze dne 11. 11. 2010, č. j. 4 Ads 83/2010-136, nebo ze dne 16. 8. 2017, č. j. 1 Ads 183/2017-31).
25. V nyní projednávaném případě se žalobkyně pokusila osvědčit existenci a výši nároku na dávku tím, že úřadu práce zaslala společně s žádostí prohlášení rodičů o nájmu zahradní chatky. Při ústním jednání dne 18. 2. 2019 úřad práce žalobkyni poučil o zamýšleném místním šetření, ze kterého dne 28. 2. 2019 vyplynul skutkový závěr, že žalobkyně v chatce nebydlí, protože chatka nebyla vytopená, užívaná, nebyly zde osobní věci a hygienické potřeby žalobkyně a žalobkyně pila kávu v domě svých rodičů. Přitom žalobkyně sama v rámci místního šetření uvedla, že v domě rodičů provádí osobní hygienu, má tam své osobní věci, oblečení, boty, doklady a pere tam.
26. Je zřejmé, že za této situace úřadu práce nezbývalo než žalobkyni vyzvat, aby doplnila rodiče a sestru jako ostatní společně posuzované osoby a prohlášení o jejich celkových sociálních a majetkových poměrech a jejich příjmech, to vše s ohledem na prohlášení žalobkyně při místním šetření, které žalobkyně v záznamu podepsala. Výzva úřadu práce tedy byla důvodná.
27. Nárok na příspěvek na živobytí má osoba v hmotné nouzi podle § 2 odst. 2 písm. a), jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osob (§ 9 odst. 2) nedosahuje částky živobytí posuzovaných osob (§ 21 odst. 1 zákona č. 111/2006 Sb.). Výchozí podmínkou pro nárok na příspěvek na živobytí je skutečnost, že posuzovaná osoba se nachází v hmotné nouzi, tedy, že její příjem a příjem společně posuzovaných osob po odečtu přiměřených nákladů na bydlení nedosahuje částky živobytí. Z uvedeného vyplývá, že je nutné nejprve stanovit okruh osob, jejichž příjmy budou posuzovány. Okruh společně posuzovaných osob se stanoví podle zákona o životním a existenčním minimu, pokud zákon o pomoci v hmotné nouzi nestanoví jinak (viz § 2 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi). Do okruhu společně posuzovaných osob dle § 4 odst. 1 písm. d) zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění účinném od 1. 1. 2016, se Shodu s prvopisem potvrzuje M. N.

posuzují jiné osoby, které společně užívají byt, s výjimkou osob, které prokáží, že spolu trvale nežijí a společně neuhrazují náklady na své potřeby.

28. Soud nejdříve předestírá, že je povinností správního orgánu zjistit skutečný stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti (§ 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění účinném ke dni vydání napadeného rozhodnutí). Při zjišťování skutečného stavu věci v mezích vytýčených podmínek pro nárok na předmětnou dávku zákonem o pomoci v hmotné nouzi úřad práce nemůže rozhodnout jen na základě žadatelem předestřených informací, bez jakéhokoliv vlastního ověření ať již listinnými důkazy či šetřením na místě samém. Soud nespáčil pochybení v postupu úřadu práce, který žalobkyni vyzval k doplnění žádosti o společně posuzované osoby a jejich poměrů, zvláště poté, co si pracovnice úřadu práce samy ověřily, že zařízení chatky nenasvědčuje tomu, že by v něm někdo pobýval. Soud nezpochybnil výsledky šetření ze dne 28. 2. 2019, i přes tvrzení žalobkyně, že neví, co podepisovala. Pracovnice úřadu práce ze své pozice nemají žádný zájem na výsledku řízení, naopak je to žalobkyně, která očekává přiznání předmětné dávky, a je proto v jejím zájmu zpochybňovat skutečnosti zjištěné úřadem práce, nejsou-li jí ku prospěchu. Soud zdůrazňuje, že úřad práce musí být aktivní při zjišťování podmínek pro nárok na dávky v hmotné nouzi a nemůže pasivně vyjít jen z údajů předložených a tvrzených žadateli, kteří z důvodu svého zájmu, ať již vědomě nebo nevědomě, tvrdí jen pro ně přínosné skutečnosti. Stejně tak i žadatel nemůže být pasivní a očekávat aktivitu jen ze strany úřadu práce a musí aktivně plnit povinnosti dané zvláštními zákony, v souzené věci zákonem o pomoci v hmotné nouzi. Žalobkyně přes výzvu úřadu práce neosvědčila skutečnosti rozhodné pro nárok na předmětnou dávku, čímž nesplnila povinnost danou § 49 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi. Vzhledem k tomu, že žalobkyně byla ve výzvě ze dne 28. 2. 2019 řádně, srozumitelně a zcela nepřehlédnutelně poučena o následku nesplnění povinnosti, byly dány zákonné důvody pro nepřiznání příspěvku na živobytí v souladu s § 49 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi, podle kterého nesplní-li osoba uvedená v odstavcích 1 až 4 ve lhůtě stanovené příslušným orgánem povinnosti uvedené v odstavcích 1 až 4, může být po předchozím upozornění žádost o dávku zamítnuta, výplata dávky zastavena, nebo dávka odejmuta.
29. Obdobně rozhodl zdejší soud ve věci sp. zn. 20 Ad 35/2015, kde dovodil, že pokud žadatel o dávku nesplní povinnost uloženou ve výzvě, je to důvod pro to, aby dávka nebyla přiznána. Tento závěr je zjevný i při jednoduchém jazykovém výkladu zákona o pomoci v hmotné nouzi. Odlišné dílčí skutkové okolnosti přitom nejsou rozhodné. Důvodem pro nepřiznání dávky bylo právě nevyhovění výzvě obdobně jako v nyní projednávaném případě.
30. Závěrem soud shrnuje, že žalovaný zjistil správně skutkový stav, vybral správně právní předpisy, pod které ho podřadil a z toho vyvodil v souladu se zákonem správné skutkové i právní závěry, se kterými se soud ztotožnil.
31. Úspěšný žalovaný a neúspěšná žalobkyně nemají právo na náhradu nákladů řízení podle § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku je **možno** podat kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně ve lhůtě do dvou týdnů po jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské nám. 6, Brno. O kasační

stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaje o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Olomouc 7. října 2020

JUDr. Martina Radkova v. r.
samosoudkyně